

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta vuodelta 1997 perittävästä maksusta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi yksi-vuotinen laki, jolla tapaturma- ja liikennevakuutuksen täyskustannusvastuun periaatteen toteuttamista jatketaan vuonna 1997. Tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta sekä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselta peritään tähän tarkoitukseen

yhteensä 307 miljoonan markan suuruinen maksu.

Esitys liittyy valtion vuoden 1997 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan tammikuun 1 päivänä 1997 ja olemaan voimassa vuoden 1997.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Tapaturma- ja liikennevakuutusjärjestelmien täyskustannusvastuu niiden korvauspiiriin kuuluvista sairaanhoitokustannuksista toteutettiin väliaikaisella järjestelmällä ensimmäisen kerran vuonna 1993 tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta vuodelta 1993 perittävästä maksusta annetulla lailla (1645/92). Järjestelmän voimassaoloa on sen jälkeen jatkettu vuosittain, viimeksi tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta vuonna 1996 perittävästä maksusta annetulla lailla (1267/95), jolla vakuutuslaitoksilta peritään yhteensä 307 miljoonaa markkaa. Valtiontaloudellisista syistä maksu on ohjattu vuosittain kansaneläkelaitokselle pienentämään kansaneläkelain 59 §:n 2 momentissa tarkoitettua valtion kansaneläkerahastoa koskevaa takuusoutta.

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti joulukuun 12 päivänä 1994 työryhmän selvittämään toimenpiteitä, joilla lakisääteisen tapaturmavakuutuksen ja liikennevakuutuksen täyskustannusvastuu julkiselle terveydenhuollolle voitaisiin toteuttaa laskumenettelyä käyttäen. Työryhmän tuli ottaa huomioon,

etteivät toimenpiteet vaikuttaisi eriarvoisesti terveydenhuollon potilaiden asemaan. Työryhmä, joka otti nimekseen Liikenne- ja tapaturmapotilaiden kustannusten kohdentamistyöryhmä, tarkasteli joulukuun 20 päivänä 1995 antamassaan muistiossa (Sosiaali- ja terveysministeriön työryhmämuistio 1995:22) täyskustannusvastuun pääasiallisina toteuttamisvaihtoehtoina välillistä laskennallista korvaamista ja suoraa aiheuttamisperiaatteen mukaista laskutusta. Työryhmä totesi molempiin malleihin sisältyvän sekä hyviä puolia että eräitä merkittäviä haittatekijöitä.

Ensin mainitun mallin mukaan liikenne- ja tapaturmapotilaiden hoitokustannusten kattamiseksi vakuutusyhtiöiltä perittäisiin vuosittain maksu, joka kohdennettaisiin laskennallisin perustein julkiselle terveydenhuollolle. Maksu voitaisiin kohdistaa muun muassa valtionosuuksien yhteydessä kunnille, terveyskeskuksille tai sairaanhoitopiireille liikenne- ja työtaturmien riskiä kuvaavien tietojen perusteella. Liikenne- ja työtaturmien satunnaisuudesta johtuvaa riskiä olisi tällöin kuitenkin työryhmän mielestä vaikea tasoittaa erityisesti pienten kuntien ja pienten terveyskeskusten osalta.

Suorassa laskutuksessa vakuutusyhtiöt kor-

vaisivat kustannukset suoraan julkiselle terveydenhuollolle. Siirtyminen suoraan laskutukseen myös ennen järjestelmän voimaantuloa sattuneiden vahinkojen osalta merkitsisi työryhmän mukaan merkittävän rahastointivajeen syntymistä vakuutusjärjestelmään. Se aiheuttaisi vakuutusmaksujen voimakkaan korotuspaineen. Sitä voitaisiin kuitenkin tasata ulottamalla järjestelmä vain sen voimaantumisen jälkeen sattuviin vahinkoihin. Vakuutusjärjestelmien vastuuta voitaisiin myös rajata ajallisesti, koska rajoittamaton vastuu voisi työryhmän mielestä saattaa terveydenhuollon potilaat eriarvoiseen asemaan hoidon aiheuttajasta riippuen. Työryhmä pöytäytyi ottamasta varsinaisesti kantaa esittamiensä vaihtoehtojen toteuttamiskelpoisuuteen.

Työryhmän mietinnöstä annetuissa lausunnoissa keskeiset työnantajajärjestöt, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö ja vakuutuslaitokset vastustivat täyskustannusperiaatteen toteuttamista.

Sosiaali- ja terveysministeriö jatkaa edelleen tapaturma- ja liikennevakuutuksen täyskustannusvastuun toteuttamismahdollisuuksien selvittämistä työryhmän työn pohjalta. Siksi nykyistä väliaikaista menettelyä ehdotetaan jatkettavaksi myös vuonna 1997.

Työryhmän selvityksen mukaan tapaturma- ja liikennevakuutuksen ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen piiriin kuuluvista potilaista julkiselle terveydenhuollolle aiheutuva nettokustannus oli vuonna 1996 noin 307 miljoonaa markkaa. Tapaturmavakuutuslaitosten osuus oli siitä 151 miljoonaa, maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitosten 27 miljoonaa ja liikennevakuutuslaitosten 129 miljoonaa markkaa. Vuoden 1997 maksu ehdotetaan perittäväksi ja jaettavaksi vakuutuslaitosten kesken tätä vastaavalla tavalla. Valtiontaloudellisista syistä maksu ohjattaisiin edelleenkin kansaneläkelaitokselle pienentämään valtion kansaneläkerahastoa koskevaa takuusoutta. Maksun perimismenettely olisi myös aikaisempia vuosia vastaava.

Vakuutuslaitokset suorittaisivat vuoden 1997 aikana kalenterikuukausittain maksun ennakkoa. Se jakautuisi vakuutuslaitosten kesken vuoden 1995 vakuutusmaksutulon perusteella. Ennakot tasattaisiin myöhemmin vastaamaan vuoden 1997 lopullista maksutulokautta. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen osalta ennakko vastaisi sen lopullista maksuusoutta. Jos vakuutuslai-

toksella ei ole ollut vuonna 1995 vakuutusmaksutuloa, maksu perittäisiin vasta vuoden 1997 lopullisen vakuutusmaksutulon selvitystä.

Maksu voitaisiin sisällyttää vuonna 1997 ja sen jälkeen tapaturmavakuutuksen vakuutusmaksuihin ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kokonaiskustannuksiin.

2. Esityksen vaikutukset

Esityksen johdosta valtio saa tapaturma- ja liikennevakuutusjärjestelmiltä 307 miljoonaa markkaa, jolla katetaan valtion kansaneläkerahastoa koskevaa takuusoutta.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 15 §:n (975/93) mukaan valtio ja maatalousyrittäjät osallistuvat maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen rahoitukseen siten, että kummankin välitön osuus on 33,8 prosenttia vakuutuksen kokonaiskustannuksista. Lisäksi valtio osallistuu välillisesti maatalousyrittäjien eläkelain, kansaneläkelain, sairausvakuutuslain ja perhe-eläkelain rahoituksen kautta maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen perusturvaosuuden kustannuksiin. Perusturvaosuus on 32,3 prosenttia kokonaiskustannuksista. Ehdotettu maksu aiheuttaisi siten maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen rahoituksen kautta valtiolle myös kustannusten lisäystä.

Hallitus on antanut samanaikaisesti eduskunnalle valtion vuoden 1997 talousarvioesitykseen liittyen muun muassa maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain muuttamista koskevan hallituksen esityksen (HE /1996 vp). Siinä ehdotetaan, että osa valtion nykyisestä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusta koskevasta rahoitusosuudesta siirtyisi maatalousyrittäjien vastattavaksi. Tämä muutos huomioon ottaen valtion välitön rahoitusosuus olisi vuonna 1997 arviolta 31 prosenttia ja maatalousyrittäjien 36,6 prosenttia maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kokonaiskustannuksista.

Perusturvaosuuden kautta muodostuvan valtion välillisen kustannusosuuden arvioidaan olevan edellä mainittu muutos huomioon ottaen vuonna 1997 9 prosenttia kokonaiskustannuksista. Ehdotetusta maksusta aiheutuisi siten valtiolle maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen rahoituksen kautta vuonna 1997 yhteensä arviolta 11 miljoonan markan suuruinen menojen lisäys. Määrästä toteutuisi valtion suoran osuuden kautta ar-

violta 8,5 miljoonaa ja loput välillisesti perusturvaosuuden kautta.

Tapaturma- ja liikennevakuutusjärjestelmässä kustannusten lisäys voidaan siirtää vakuutusmaksuihin. Arvioitu vaikutus tapaturmavakuutusmaksuun on noin 7 prosenttia ja liikennevakuutusmaksun noin 6 prosenttia. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen maksuosuudesta siirtyy vakuutettujen vakuutusmaksuilla katettavaksi runsas kolmannes eli arviolta noin 10 miljoonaa markkaa. Osuus vastaa vakuutettujen osuutta maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kokonaiskustannusten rahoituksesta.

Esitys liittyy valtion vuoden 1997 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

3. Asian valmistelu

Asia on valmisteltu sosiaali- ja terveystieteiden ministeriössä virkatyönä. Valmistelun yhteydessä on kuultu Tapaturmavakuutuslaitosten Liittoa, liikennevakuutuskeskusta ja Maatalousyrittäjien eläkelaitosta.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997 ja koskemaan vuodelta 1997 suoritettavaa maksua.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta vuodelta 1997 perittävästä maksusta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Vakuutuslaitosten, joilla on oikeus myöntää Suomessa tapaturmavakuutuslaissa (608/48) tai liikennevakuutuslaissa (279/59) tarkoitettuja pakollisia vakuutuksia, sekä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/81) 2 §:ssä tarkoitetun maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen on suoritettava kansaneläkelaitokselle, siten kuin jäljempänä säädetään, kansaneläkelain 59 §:n 2 momentissa säädetyn valtion osuuden pienentämiseksi vuonna 1997 maksu, joka on yhteensä 307 miljoonaa markkaa. Tästä maksusta tapaturmavakuutuksia myöntävien vakuutuslaitosten osuus on 151 miljoonaa markkaa ja liikennevakuutuksia myöntävien vakuutuslaitosten osuus 129 miljoonaa markkaa. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen osuus on 27 miljoonaa markkaa.

2 §

Edellä 1 §:ssä tapaturmavakuutuslaitoksille säädetty maksuosuus jakautuu niiden kesken tapaturmavakuutuslain mukaisista muista kuin 57 §:ssä säädettyistä vakuutuksista vuoden 1997 tilinpäätöksellä vahvistettujen vakuutusmaksutulojen suhteessa. Liikennevakuutuslaitoksille säädetty maksu jakautuu

niiden kesken vuoden 1997 tilinpäätöksellä vahvistettujen liikennevakuutusmaksutulojen suhteessa. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen 1 §:ssä säädetty maksuosuus on lopullinen.

3 §

Sen estämättä, mitä tapaturmavakuutuslain 35 §:n 1 momentissa ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 13 §:ssä säädetään, tästä laista vakuutuslaitoksille aiheutuva menojen lisäys voidaan vuonna 1997 ja sen jälkeen sisällyttää pakollisen tapaturmavakuutuksen vakuutusmaksujen perusteisiin ja lukea maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kokonaiskustannuksiin.

Tästä laista johtuvasta maksutulon lisäyksestä ei kuitenkaan peritä eräistä vakuutusmaksuista suoritettavasta verosta annetussa laissa (664/66) tarkoitettua vakuutusmaksuveroa, liikennevakuutuslain mukaista liikenneturvallisuusmaksua, tapaturmavakuutuslain 35 §:n 2 momentin mukaista työturvallisuusmaksua eikä 58 §:n ja 60 §:n 6 momentin mukaisia maksuja eikä eräiden tapaturmakorvausten sitomisesta palkkatasoon annetun lain (957/71) 2 §:n eikä tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (625/91) 12 §:n mukaisia mak-

suja. Tämän lain mukaista maksua ei oteta myöskään huomioon maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 14 §:n mukaisia työturvallisuuskuluja määrittäessä.

4 §

Tapaturma- ja liikennevakuutuslaitokset ovat velvollisia suorittamaan kalenterikuukausittain ennakkoa 1 §:ssä tarkoitettusta maksusta. Ennakon suuruus on kalenterikuukaudelta 1/12 vakuutuslaitosten maksettaviksi 1 §:ssä säädetystä määrästä. Ennakko jakautuu tapaturmavakuutuslaitosten kesken ja liikennevakuutuslaitosten kesken vuoden 1995 tilinpäätöksellä vahvistettujen pakollisen tapaturmavakuutuksen ja liikennevakuutuksen vakuutusmaksutulojen suhteessa.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos maksaa kalenterikuukaudelta 1/12 sen maksettavaksi 1 §:ssä säädetystä määrästä.

Vakuutuslaitoksen on suoritettava kunkin kuukauden 15 päivään mennessä ennakko tapaturmavakuutusmaksutulosta Tapaturmavakuutuslaitosten liitolle ja liikennevakuutusmaksutulosta liikennevakuutuskeskukselle. Sosiaali- ja terveysministeriö välittää maksut kansaneläkelaitokselle. Sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus veloittaa Tapaturmavakuutuslaitosten liiton ja liikennevakuutuskeskuksen tilejä suoritettujen ennakoiden määrällä välittäessään 1 §:ssä säädetyn markkamäärän kansaneläkelaitokselle.

5 §

Edellä 4 §:n 1 momentissa tarkoitettujen tapaturma- ja liikennevakuutuslaitosten ennakoina suorittamat maksuosuudet tarkistetaan vastaamaan 2 §:ssä säädettyä maksuosuuksien jakautumista sen jälkeen, kun tapaturma- ja liikennevakuutuksen vakuutusmaksutulot vuodelta 1997 on tilinpäätöksellä vahvistettu.

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa kunkin vakuutuslaitoksen ennakon sekä lopullisen maksuosuuden määrän. Tapaturmavakuutuslaitosten liitto ja liikennevakuutuskeskus huolehtivat 1 momentin mukaisten lopullisten maksuosuuksien keräämisestä ja tilittämisestä vakuutuslaitoksille.

6 §

Tarkempia määräyksiä tämän lain täytäntöönpanosta antaa tarvittaessa sosiaali- ja terveysministeriö.

7 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997. Laki koskee vuodelta 1997 suoritettavaa maksua.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 4 päivänä lokakuuta 1996

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Sosiaali- ja terveysministeri *Sinikka Mönkäre*